

7. Програма «Народного фронту» – «Відновлення України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfront.org.ua/program>.

8. Програма ВО «Свобода» – Програма захисту українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svoboda.org.ua/party/program/>.

9. Програма Партії «Блок Петра Порошенка «Солідарність» (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Київ, 2015. – Режим доступу: http://solydarnist.org/wp-content/uploads/2015/12/programa_solidarnist.pdf.

10. Програма партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ba.org.ua/programm/>.

11. Програма Політичної партії «Об'єднання «Самопоміч» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://samopomich.ua/wp-content/uploads/2014/09/program_OS.pdf.

12. Програма Радикальної партії Олега Ляшка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://liashko.ua/program>.

13. СПИСОК народних депутатів України, обраних на позачергових виборах народних депутатів України 26 жовтня 2014 року // «Голос України». – 2014. – 12 листопада. – №218 (5968). – С.4–9.

14. Тищенко Ю. Моделі політичної комунікації: політичні партії та громадянське суспільство / Ю. Тищенко, П. Байор, М. Товт, С. Горобчишина; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: [Агентство «Україна»], 2010. – 148 с.

References

1. Bezv T. «Образ» gromadjans'kogo suspil'stva u dokumentah politychnyh partij i jogo vzajemodija z opozycijeju // Naukovi zapysky [Instytutu politychnyh i etnonacional'nyh doslidzhen' im. I. F. Kurasa]. – 2013. – Вып.4. – S.45–59.

2. Vidomosti shhodo zarejestrovanyh u vstanovlenomu zakonom porjadku politychnyh partij stanom na 18 sichnja 2017 roku [Elektronnyj resurs] / Departament derzhavnoi' rejestracii' ta notariatu. – Rezhym dostupu: http://ddr.minjust.gov.ua/uk/ca9c78cf6b6ee6db5c05f0604acdbdec/politychni_partiyi/.

3. Vorona P. Peredvyborchi programy politychnyh partij: suchasnyj etap rozvytku gromadjans'kogo suspil'stva // Aktual'ni problemy derzhavnogo upravlinnja. – 2008. – №2. – S.33–42.

4. Gorjelov D. Pozycii' parlaments'kyh partij Ukrai'ny shhodo zasad rozvytku gromadjans'kogo suspil'stva // Strategichni priorytety. – 2008. – №4 (9). – S.24–30.

5. Encyklopedija derzhavnogo upravlinnja u 8–my tomah. T.8: Publichne vjaduvannja / nauk. red. kolehija: V. S. Zagors'kyj (golova), S. O. Teleshun (spivgolova) ta in. – L'viv's'kyj regional'nyj instytut derzhavnogo upravlinnja Nacional'noi' akademii' derzhavnogo upravlinnja pry Prezidentovi Ukrai'ny. – L'viv: LRIDU NADU, 2011. – 630 s.

6. Peredvyborcha programa Opozycijnogo bloku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://opposition.org.ua/uk/peredvyborcha-programa-opozycijnogo-bloku.html>

7. Програма «Народного фронту» – «Відновлення України» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nfront.org.ua/program>.

8. Програма ВО «Свобода» – Програма захисту українців [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://svoboda.org.ua/party/program/>.

9. Програма Партії «Блок Петра Порошенка «Солідарність» (нова редакція) [Elektronnyj resurs]. – Kyi'v, 2015. – Rezhym dostupu: http://solydarnist.org/wp-content/uploads/2015/12/programa_solidarnist.pdf.

10. Програма партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://ba.org.ua/programm/>.

11. Програма Політичної партії «Об'єднання «Самопоміч» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://samopomich.ua/wp-content/uploads/2014/09/program_OS.pdf.

12. Програма Радикальної партії Олега Ляшка [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://liashko.ua/program>.

13. SPYSOK narodnyh deputativ Ukrai'ny, obranyh na pozachergovyh vyborah narodnyh deputativ Ukrai'ny 26 zhovtnja 2014 roku // «Golos Ukrai'ny». – 2014. – 12 lystopada. – №218 (5968). – S.4–9.

14. Tyshhenko Ju. Modeli politychnoi' komunikacii': politychni partii' ta gromadjans'ke suspil'stvo / Ju. Tyshhenko, P. Bajor, M. Tovt, S. Gorobchishyna; Ukr. nezalez. centr polit. doslidzh. – K.: [Agentstvo «Ukrai'na»], 2010. – 148 s.

Shkirchak S. I., lecturer of the Department of Political Science, Petro Mohyla Black Sea National University (Ukraine, Mykolaiv), serhij.shkirchak@chmnu.edu.ua

Civil society in the program of political parties of modern Ukraine

The article is headlined the place of the civil society in the program documents of leading political parties of modern Ukraine. Evidence from major political parties which are represented in the Verkhovna Rada of Ukraine of the VIII convocation, it was revealed the main differences in their understanding of the role of the civil society in Ukrainian political life after «The Revolution of Dignity». Following from the analysis of the programs of political parties it is observed clear consistency – the more the programs of the parties stand up for the guardian role of the state, the less attention is paid to the institutions of the civil society. It is determined that a number of programs of the parties are populist in nature and considered to be a list of campaign slogans, as a result, the phrase «civil society» is used in these programs without proper and meaningful content. It is stated that in some programs of political parties (such as «Block Petro Poroshenko «Solidarity») is proposed to pass a number of the state functions to the institutions of the civil society (these perspectives go against the theory of the civil society). In conclusion the author points out those programs virtually do not describe the place of a party in the structure of the Ukrainian civil society institutions.

Keywords: political party, civil society, civil self-management, government, civil organization, parliament, populism.

* * *

УДК 327.57:323.1

Вонсович О. С.,

кандидат політичних наук, доцент
кафедри міжнародних відносин, ПРАТ
«Українсько-Польський вищий навчальний
заклад «Центрально-Європейський університет»
(Україна, Київ), sefnrof@ipnet.ua

Інтеграція України до системи європейської безпеки: чи можливе неможливе?

Метою даної статті – є дослідження можливості інтеграції України до системи європейської безпеки. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Основні одержані висновки полягають в наступному: жодна із існуючих на сьогоднішній день внутрішніх проблем не вирішена навіть частково, а тому Україна не має можливості в повному обсязі інтегруватись до системи європейської безпеки; не маючи можливості повноцінно забезпечувати свої суверенітет та територіальну цілісність, маючи на своїй території нерегульовану конфліктну ситуацію, кризову ситуацію в політичній, економічній, соціальній сферах, а також ряд інших проблем та перешкод, така країна не може розглядатись навіть в якості кандидата на вступ до системи європейської безпеки, не кажучи вже про членство в Європейському Союзі; лише перехід від «слів» до «справ», лише робота у форматі «заява + повноцінне практичне втілення = кінцевий результат», лише забезпечення інтересів народу в повній мірі, нададуть можливість створити умови, в яких не тільки можна буде відновити позитивний імідж України в Європі та в світі, але і значно зміцнити свою національну безпеку за рахунок повноцінної інтеграції до системи європейської безпеки.

Ключові слова: система європейської безпеки, Україна, Європейський Союз, інтеграція, проблеми, перешкоди.

Основною проблемою, яку досліджує автор в даній статті, – є визначення можливості інтеграції України до системи європейської безпеки. Такими, які раніше не були достатнім чином обгрунтовані, видаються наступні аспекти: аналіз ряду внутрішніх проблем, які не дозволяють повноцінно інтегруватись до системи європейської безпеки, визначення їх специфіки та змісту, пропонування варіантів вирішення цих проблем та ряд інших.

В статті автором були використані матеріали вітчизняних ЗМІ, що дозволило автору можливість більш детально проаналізувати специфіку досліджуваної проблематики.

Метою даної статті – є дослідження можливості інтеграції України до системи європейської безпеки.

За останні роки тематика європейської інтеграції здобула широкого розголосу, але, нажаль, лише в декларативній площині. Здебільшого, все обмежується заявами та політичними гаслами, а до практичного рівня справа не доходить. Така ж сама ситуація і з інтеграцією до системи європейської безпеки, яка і до подій «революції гідності» і після неї була достатньо актуальним питанням на порядку денному української влади, але із початком бойових дій на сході України, воно почало втрачати свою актуальність і на сьогоднішній день зійшло нанівець.

Окрім цих обставин, існують і інші проблеми, які заважають розвитку процесу входження нашої держави до системи європейської безпеки. Це негативним чином позначається не тільки на цьому процесі, а і на загальній інтеграції до Європейського Союзу. Проаналізуємо декілька з них для того, щоб зрозуміти ступінь вірогідності реалізації інтеграційних планів.

Першою і, на думку автора, найголовнішою проблемою – є сучасна гостра політична криза в країні, яка не тільки серйозно гальмує внутрішні державотворчі процеси, але і не дає можливості швидко та своєчасно приймати важливі державні рішення в парламенті, в тому числі і ті, які стосуються поглиблення співробітництва з ЄС в галузі безпеки. Ця криза, нажаль, посилюється із кожним днем і невідомо чим закінчиться. Наслідки від неї негативним чином позначаються на системі національної безпеки, знижуючи її рівень та призводячи до збільшення вірогідності появи нових викликів та загроз. Наявність такої критичної ситуації не робить Україну привабливою для ведення конструктивного діалогу і з боку самого ЄС, який хоче бачити в нашій державі рівноправного партнера. З огляду на це, українська влада повинна зрозуміти одну просту річ: поки триватиме політична криза, поки рівень діяльності уряду та парламенту залишатиметься низьким, поки не вщухнуть «пристрасті» між політичними партіями, поки всі органи державної влади не будуть проводити свою діяльність в інтересах держави та народу, ніякої мови про інтеграцію до Європейського Союзу, а тим більше до системи європейської безпеки йти не може. В протилежному випадку, цей процес залишатиметься на декларативному рівні і не сприятиме зміцненню національної безпеки за допомогою зовнішніх гарантій.

Другою проблемою – є конфлікт на сході нашої держави, який і досі не вдається вирішити по причині відсутності альтернативних варіантів та шляхів врегулювання. Останні зустрічі Тристоронньої контактної групи (ТКГ) в Мінську засвідчують те, що на них розглядаються питання, які не становлять цінність з точки зору припинення бойових дій. Так, наприклад 27 жовтня і 1 листопада 2017 р. під час засідань ТКГ обговорювались такі питання, як: обурення черговим фактом агресії та обмеження свободи по відношенню до спостерігачів ОБСЄ (25 жовтня 2017 р. бойовики «ДНР» погрозували представникам спостережної моніторингової місії ОБСЄ кулеметом); поїздка координатора гуманітарної підгрупи Тристоронньої контактної групи у Мінську Т. Фріша на не підконтрольну Україні частину Луганщини, де він має побувати у місцях незаконного тримання українців; причини чергового зриву відкриття КПВВ «Золоте» на Луганщині; можливість обміну заручниками і полоненими та ряд

інших [1; 2]. Як ми бачимо, жодне із цих питань не стосується процесу припинення вогню та врегулювання ситуації, а тому практична цінність цих переговорів є дуже низькою. Отже, поки «мінський формат» не набуде практичного конструктиву, процес врегулювання ситуації на сході України залишатиметься довготривалим і без практичних результатів. Така ситуація жодним чином не вписується в картину інтеграції нашої держави до системи європейської безпеки, а тому потребує раціонального, виваженого, продуманого, такого, який би відповідав національним інтересам підходу.

Третя проблема полягає у наявності скрутної економічної ситуації в Україні, насамперед у фінансовій сфері. Згідно даних Міністерства фінансів України станом на 31 серпня 2017 р. державний і гарантований державою борг складав 1 958,37 млрд. гривень, або 76,56 млрд. доларів проти 1 971,15 млрд. гривень, або 76,06 млрд. доларів місяцем раніше [3]. Загальний розмір безпосереднього державного боргу становив 1 661,67 млрд. гривень (64,96 млрд. доларів) проти 1 659,69 млрд. гривень, або 64,04 млрд. доларів місяцем раніше. При цьому прямий зовнішній борг за місяць скоротився на 0,14 млрд. доларів до 37,30 млрд. доларів, тоді як безпосередній внутрішній борг зріс до 692,49 млрд. гривень (27,66 млрд. доларів). Ці цифри свідчать про те, що чітко простежується загальна тенденція до зростання, а не до зниження боргу, що свідчить про недосконалість та неефективність проведення внутрішніх економічних реформ, а також про наявність великих «дір» в економіці, які не здатен перекрити державний бюджет. Така ситуація унеможлиблює інтеграцію до системи європейської безпеки з огляду на відсутність надійної фінансової та економічної підтримки цього процесу.

В разі того, якщо країна-кандидат висловлює бажання вступити до системи європейської безпеки, вона повинна чітко усвідомлювати, що вона не просто стає членом, а повинна принести із собою щось цінне, корисне для цієї системи з метою її зміцнення та вдосконалення. Що цінного та корисного може зробити на сьогоднішній день Україна для системи європейської безпеки? Відповідь на це питання і є четвертою проблемою.

До подій кінця 2013 – початку 2014 рр. наша держава активно приймала участь у безпековому співробітництві з ЄС, приймала участь в різних навчаннях та тренуваннях, вдосконалювала нормативно-правову базу, тобто була активним контрибутором (тим, хто робить внесок у розвиток) європейської безпеки, але початок бойових дій на сході та анексія Криму перетворили нашу державу із контрибутора на споживача, що не тільки знизило роль України у європейських безпекових справах, але і значно віддалило її від інтеграції до системи європейської безпеки. Але Президент України П. Порошенко вважає інакше. Під час свого виступу на 14-й Щорічній зустрічі Ялтинської Європейської Стратегії (YES): «Чи це новий світ? І що він означає для України?» він зазначив: «Наше покликання – стати східним кордоном європейської цивілізації, контрибутором європейської та світової безпеки, двигуном континентальної економіки. І ми разом з Вами, дорогі друзі України, втілюватимемо це покликання. Ми рухатимемося до повноправного членства в Євросоюзі та НАТО. Це, як показали події

останніх років, є справжньою гарантією української незалежності, суверенітету, добробуту та процвітання» [4]. Якщо піддати аналізу останнє речення, то виникає питання які саме події в державі стали «справжньою гарантією української незалежності, суверенітету, добробуту та процвітання»: інфляція, війна, зростання рівня бідності населення, зменшення його чисельності, зростання рівня корупції та криміналітету, збільшення тінізації економіки, політична криза, фінансова та економічна нестабільність, низький рівень промисловості, соціальна криза? Про що йде мова? Нажаль, відповіді на це питання учасники зустрічі так і не почули, рівно як і на питання про те, за рахунок чого Україна стане «двигуном континентальної економіки». Отже, навряд чи ці слова можна сприйняти як правду, а тому не варто очікувати у найближчому майбутньому на радикальне перетворення України зі споживача на контрибутора європейської безпеки.

П'ятою проблемою – є збільшення внутрішніх і зовнішніх викликів та загроз. До внутрішніх можна віднести наступні: політична та економічна криза, деструктивні процеси в соціальній сфері, небезпека державного перевороту, неврегульованість ситуації на сході, низький рівень національної безпеки та обороноздатності, низькі темпи промислового виробництва та ряд інших. До зовнішніх належать: посилення зовнішньополітичного тиску з боку Сполучених Штатів Америки, агресивні дії з боку Російської Федерації, наявність напруженої ситуації на зовнішніх кордонах України, вплив дестабілізаційних процесів в Європейському Союзі на нашу державу, збільшення чисельності кібератак на державні органи та структури та ряд інших. Всі вони, в своїй сукупності, не дають можливості на сьогоднішній день говорити про повноцінну інтеграцію до системи європейської безпеки. Із таким «набором» викликів та загроз Євросоюз навряд чи захоче бачити Україну в якості повноправного члена.

І ще одна проблема, яка є не менш важливою за попередні, – це невідповідність Збройних Сил України нормам та стандартам ЄС. Скільки вже було розмов навколо того, що наша держава проводить роботу із модернізації та технічного переоснащення, але, як кажуть, «віз і понині там». Підтвердженням цього стали нещодавні вибухи на складах боєприпасів біля Калинівки на Вінниччині, які тривали з 26 вересня по 3 жовтня 2017 р., і які засвідчили наявність великої кількості застарілих боєприпасів на воєнних складах України [5; 6]. Проблема утилізації застарілих озброєнь, техніки та боєприпасів в нашій країні має давню історію, але і по сьогоднішній день є невирішеною. Це становить загрозу для внутрішньої безпеки, а також є перешкодою на шляху до системи європейської безпеки. Окрім цього, потрібно зазначити, що сучасна продукція вітчизняного воєнно-промислового комплексу не є високої якості і не здатна конкурувати із європейськими аналогами. Таким чином це є ще однією перешкодою в контексті інтеграції до європейського безпекового середовища. Все це свідчить про те, що Україні потрібно суттєво модернізувати свій воєнно-промисловий комплекс, поступово доводячи його продукцію до європейських та міжнародних стандартів, а також якомога швидше вирішувати проблему утилізації застарілих озброєнь. Зрозуміло, що для цього потрібні значні кошти, але якщо

їх використовувати раціонально і не «розкладати їх по кишенях», то можна досягнути позитивного результату.

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити висновок про те, що «неможливе неможливе». З огляду на наявність проаналізованих проблем, ми можемо констатувати, що жодна з них на сьогоднішній день не вирішена навіть частково, а тому Україна не має можливості повноцінно інтегруватись до системи європейської безпеки. Не маючи можливість повноцінно забезпечувати свої суверенітет та територіальну цілісність; маючи на своїй території неврегульовану конфліктну ситуацію, кризову ситуацію в політичній, економічній, соціальній сферах, а також ряд інших проблем та перешкод, така країна не може розглядатись навіть в якості кандидата на вступ до системи європейської безпеки, не кажучи вже про членство в Європейському Союзі.

Доки внутрішня ситуація в державі залишатиметься такою ж деструктивною та дисбалансованою, доки матиме місце політичний популізм у вигляді безпідставних заяв та обіцянок, доки не буде подолано економічну та фінансову кризи, доки соціальні стандарти не будуть доведень до справжніх європейських, доки стан Збройних Сил України залишатиметься критичним, доки не буде модернізовано воєнно-промисловий комплекс, а також зроблено ряд інших стратегічно важливих кроків на шляху забезпечення та повноцінної реалізації національних інтересів України, ніякої мови про інтеграцію до системи європейської безпеки йти не може.

Лише перехід від «слів» до «справи», лише робота у форматі «заява + повноцінне практичне втілення = кінцевий результат», лише забезпечення інтересів народу в повній мірі, нададуть можливість створити умови, в яких не тільки можна буде відновити позитивний імідж України в Європі та в світі, але і значно зміцнити свою національну безпеку за рахунок повноцінної інтеграції до системи європейської безпеки.

Подальше дослідження даної проблематики сприятиме більш детальному дослідженню окремих аспектів процесу інтеграції до системи європейської безпеки. Доцільним вбачається проведення комплексного аналізу зовнішніх проблем та перешкод, які заважають Україні інтегруватись до цієї системи.

Список використаних джерел

1. Вопрос безопасности остаются ключевым условием для имплементации Минских соглашений. – ТКГ [Електронний ресурс] / LB.ua. – Режим доступу: https://lb.ua/news/2017/10/27/380446_vopros_bezопасnosti_ostayutsya.html (27.10.2017). – Назва з екрану.
2. У Мінську почалося засідання контактної групи – говоритимуть про КП «Золоте» [Електронний ресурс] / Укрінформ. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2332802-u-minsku-pocalosa-zasidanna-kontaktnoi-grupi-govoritimut-pro-kr-zolote.html> (01.11.2017). – Назва з екрану.
3. Держборг в серпні досягнув \$76,6 млрд. [Електронний ресурс] / Українські новини. – Режим доступу: <https://ukranews.com/ua/news/521862-derzhborg-v-serpni-dosyagnuv-766-mlrd> (02.10.2017). – Назва з екрану.
4. Виступ Президента України на 14-й Щорічній зустрічі Ялтинської Європейської Стратегії (YES): «Чи це новий світ? І що він означає для України?» [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет-представництво Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-14-j-shorichnij-zustrichi-yalt-43298> (15.09.2017). – Назва з екрану.

5. Вибухи під Вінницею. Що відомо про 48-й арсенал у Калинівці (хроніка подій) [Електронний ресурс] / Главком. – Режим доступу: <https://glavcom.ua/news/vibuhi-pid-vinniceyu-shcho-vidomo-pro-48-y-arsenal-onovlyujetsya-439853.html> (30.09.2017). – Назва з екрану.

6. На Вінниччині повністю припились вибухи на військових складах – ДСНС [Електронний ресурс] / Прямий. – Режим доступу: <https://prm.ua/na-vinnichchini-povnistyu-pripilis-vibuhi-na-viyskovih-skladah-dsns/> (03.10.2017). – Назва з екрану.

References

1. Vopros bezopasnosti ostajutsja ključevym usloviev dlja implementacii Minskih soglasenij. – ТКН [Elektronnyi resurs] / LB.ua. – Rezhym dostupu: https://lb.ua/news/2017/10/27/380446_vopros-bezopasnosti-ostajutsya.html (27.10.2017). – Nazva z ekranu.

2. U Minsku pochalosia zasidannia kontaktnoi hrupy – hovorytymut pro KP «Zolote» [Elektronnyi resurs] / Ukrinform. – Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2332802-u-minsku-pocalosa-zasidanna-kontaktnoi-grupi-govoritymut-pro-kp-zolote.html> (01.11.2017). – Nazva z ekranu.

3. Derzhborh v serpni dosiahnuv \$76,6 mlrd. [Elektronnyi resurs] / Ukraini novyny. – Rezhym dostupu: <https://ukranews.com/ua/news/521862-derzhborg-v-serpni-dosyagnuv-766-mlrd> (02.10.2017). – Nazva z ekranu.

4. Vystup Prezydenta Ukrainy na 14-y Shchorichnij zustrichi Yaltynskoi Yevropeiskoi Stratehii (YES): «Chy tse novyi svit? I shcho vin oznachaie dlia Ukrainy?» [Elektronnyi resurs] / Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-14-j-shorichnij-zustrichi-yalt-43298> (15.09.2017). – Nazva z ekranu.

5. Vybukhy pid Vinnytseiu. Shcho vidomo pro 48-y arsenal u Kalynivtsi (khronika podii) [Elektronnyi resurs] / Hlavkom. – Rezhym dostupu: <https://glavcom.ua/news/vibuhi-pid-vinniceyu-shcho-vidomo-pro-48-y-arsenal-onovlyujetsya-439853.html> (30.09.2017). – Nazva z ekranu.

6. Na Vinnychchini povnistiu pryypyls vybukhy na viiskovykh skladakh – DSNs [Elektronnyi resurs] / Priamiy. – Rezhym dostupu: <https://prm.ua/na-vinnichchini-povnistyu-pripilis-vibuhi-na-viyskovih-skladah-dsns/> (03.10.2017). – Nazva z ekranu.

Vonsovych O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «University of Central Europe» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

Integration of Ukraine into the European security system: is it possible not?

The purpose of this article is to study the possibility of Ukraine's integration into the European security system. During writing, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The main obtained conclusions are as follows: none of the existing domestic problems to date has not been resolved even partially, and therefore Ukraine does not have the ability to fully integrate into the European security system; not being able to fully ensure its sovereignty and territorial integrity, having an unsettled conflict situation in its territory, a crisis situation in the political, economic and social spheres, as well as a number of other problems and obstacles, such country can not be considered even as a candidate for joining the system European security, not to mention membership in the European Union; only the transition from «words» to «business», only work in the format of «statement + full-fledged practical implementation = the end result», only ensuring the interests of the people to the full, will enable to create conditions in which not only the positive image of Ukraine in Europe and the world can be renewed, but also significantly strengthen their national security through full integration into the European security system.

Keywords: European security system, Ukraine, European Union, integration, problems, barriers.

* * *

УДК 32.01(477)–05+94(477)–05

Гоцуляк В. М.,

кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології, Хмельницький національний університет (Україна, Хмельницький), gotsylak@ukr.net

ЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВОТВОРЕННІ

Сучасна політична нація постає як самостійний суб'єкт політики не в останню чергу завдяки самоорганізаційним процесам, що відбуваються у тій чи іншій спільноті. Більше того, самоорганізація політичної нації може сприяти реалізації соціально-інтеграційних процесів у суспільстві, прискорювати рух до утвердження різних форм політичної, соціальної й культурної єдності, соціальної солідарності та консолідації у неоднозначні, кризові моменти історії. Нагальними й ефективними механізмами самоорганізації постають в періоди політичної конфронтації та соціальної нестабільності, в час, коли відсутнє порозуміння між основними учасниками суспільно-політичних процесів. Здатність політичного класу самоорганізуватися свідчить про перспективу розвитку соціуму в цілому. Наслідком цих процесів стає розвиток держави і водночас повага до особистості, узгодження інтересів, гармонізація стосунків між людьми.

Ключові слова: самоорганізація, нація, соціальна солідарність, соціально-інтеграційні процеси, еліта, національна еліта, антилітаризм, інтелекція, глобалізація, особистість, національна ідея.

Актуальність ідей, проголошуваних політичною елітою у час боротьби за українську справу обумовлюється тим, що вони виконують своєрідну інтеграційну роль у процесі становлення національної самосвідомості, з одного боку, й самоорганізації політичної нації, з іншого.

Самоорганізація, як відомо, передбачає здатність до саморозвитку, самоудосконалення тієї чи іншої спільноти, ефективність діяльності для реалізації національних цілей, які обрало для себе суспільство, здійснення узгодженої діяльності, спрямованої на концентрацію й інтеграцію зусиль індивідів задля реалізації спільної мети. Це загалом сприяє приросту додаткової енергії, що перевищує суму індивідуальних зусиль її учасників [1; 4].

Механізми самоорганізації постають досить нагальними й ефективними в періоди політичної конфронтації та соціальної нестабільності, в час, коли відсутнє як порозуміння між основними учасниками суспільно-політичних процесів, так і єдине, загальноприйняте бачення загальної перспективи розвитку. Такі риси, власне, притаманні сучасній українській ситуації.

З погляду суті самоорганізаційних процесів нові форми саморозвитку української політичної нації виступають результатом ускладнення політичних процесів в країні, перетворення політичної спільноти в активного учасника різних суспільних подій, в носія різних форм людської активності. Сучасна політична нація постає як самостійний суб'єкт політики не в останню чергу завдяки самоорганізаційним процесам, що відбуваються у тій чи іншій спільноті. Більше того, самоорганізація політичної нації може сприяти реалізації соціально-інтеграційних процесів у суспільстві, прискорювати рух до утвердження різних форм політичної, соціальної й культурної єдності, соціальної солідарності та консолідації у неоднозначні, кризові моменти історії. Одним із таких складних періодів української історії був час національно-визвольних змагань 1917–1921 років.